Lietas arhīva Nr. CA-0084-19/20
ECLI:LV:RAT:2019:0222.C27200712.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2019.gada 22.februārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Pliča
tiesneses D.Jansone un A.Veita
ar sekretāru J.Vītoliņu
piedaloties zvērinātam advokātam M.Loginam

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības prasībā pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Lattelecom" par koplīguma izpildi sakarā ar Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 28.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība un darba devēji (Lattelecom grupas uzņēmumi – Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Lattelecom" (turpmāk – SIA „Lattelecom"), SIA „Citrus Solutions", SIA „Lattelecom BPO", SIA „Lattelecom BPO Baltic", SIA „Lattelecom Technology" un SIA „Baltijas Datoru Akadēmija") noslēguši koplīgumu, kura 109.punktā (atbilstoši 2011.gada 21.septembra grozījumiem Nr.5) noteikts, ka darbinieku pārstāvjus darbam pensiju fonda pārvaldes institūcijās (valdē un pensiju plāna/u komitejā) nominē arodbiedrība.

2012.gada 10.augustā prasītāja Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība (turpmāk - Arodbiedrība) cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju SIA „Lattelecom" par koplīguma 109.punkta izpildi. Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi:

2012.gada 22.jūnijā Arodbiedrība, pamatojoties uz koplīguma 3.pielikuma 9.punktu, nosūtīja SIA „Lattelecom" valdes priekšsēdētājam iesniegumu par kolektīvā strīda izšķiršanu sakarā ar to, ka atbildētāja ir pārkāpusi koplīguma 109.punktu, nominējot valdes locekļus darbam AS „Pirmais slēgtais pensiju fonds" (turpmāk – Pensiju Fonds), neņemot vērā Arodbiedrības izvirzīto darbinieku pārstāvi.

Tika izveidota izlīgšanas komisija un 2012.gada 11.jūlijā notika izlīgšanas komisijas sēde, bet par jautājumu, kas skar koplīguma 109.punkta izpildi, domstarpības netika atrisinātas. Tā kā kolektīvais strīds netika pilnībā atrisināts izlīgšanas komisijā, Arodbiedrība darba strīdu likumā un koplīgumā noteiktajā termiņā iesniegusi šo prasību.

Arodbiedrība uzskata, ka atbildētāja ir rīkojusies prettiesiski, vienpusējā kārtā atkāpjoties no koplīguma 109.punkta. Atbildētāja nav pamatojusi, kāpēc mainīta 10 gadus ilgā pastāvošā stabilā prakse.

Koplīgums ir viens no specifiskajiem darba tiesību avotiem un atspoguļo uzņēmuma līmenī tiešo darba tiesību mērķi: aizsargāt darbiniekus, kuri ir personiski un ekonomiski atkarīgi no darba devēja, no iespējamām nelabvēlīgām sekām, ko var izraisīt minētā personiskā un ekonomiskā atkarība no darba devēja. Tādējādi nav pieļaujama darba devēja rīcība, kas vērsta uz vienpusēju koplīguma normu satura grozīšanu vai pat atkāpšanos no koplīguma. Koplīguma neievērošana ir klaji pretrunā ar Starptautiskās Darba organizācijas konvencijām Nr.87 un 98, Latvijas Republikas Satversmes 108.pantu, Darba likuma 17. un 20.pantu, kā arī noslēgto līgumu starp atbildētāju un Arodbiedrību.

Koplīguma 109.punkts saturiski ietver to, ka AS „Pirmais slēgtais pensiju fonds (turpmāk arī – Pensiju fonds) valdē jābūt Arodbiedrības pārstāvim. Šo kārtību atbildētāja ievēroja līdz 2012.gada 24.maija pensiju Fonda akcionāru sapulcei, kad darba devēja, pārkāpjot koplīguma 109.punktu, neņēma vērā Arodbiedrības 2012.gada 10.aprīļa valdes sēdē nominēto pārstāvi darbam Pensijas Fonda valdē, tādēļ jaunās valdes sastāvā nav darbinieku pārstāvja – arodbiedrības nominētā pārstāvja. Arodbiedrības nominācija ir saistoša un tai ir ne vien koplīguma juridiskais spēks, bet arī ieradumu tiesību spēks, jo tā nešaubīgi pildīta vairāk kā 10 gadus. 2011.gada 26.aprīlī Arodbiedrība saņēma atbildētājas vēstuli „Par AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akciju atsavināšanu. Arodbiedrības viedoklis ir tāds, ka pēc minēto akciju atsavināšanas darbinieki – pensiju fonda dalībnieki varētu izjust Pensiju Fonda apsaimniekošanas izmaksu pieaugumu.

Arodbiedrība šī jautājuma atrisināšanai sociālā dialoga ietvaros vērsusies visās sakaru nozares pārvaldes un darba tiesisko attiecību uzraudzības institūcijās, bet jautājums sociālā dialoga ietvaros nav atrisināts. Izveidotajā izlīgšanas komisijā atbildētāja nepaskaidroja, kāpēc nav izpildīts spēkā esošā koplīguma 109.punkts.

Tādējādi, lai atjaunotu tiesiskumu un parakstītās vienošanās izpildi, prasītāja ir spiesta celt tiesā prasību par pienākuma uzlikšanu SIA „Lattelecom" izpildīt koplīguma 109.punktu.

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Darba strīdu likuma 12.panta pirmo daļu, Starptautiskās Darba organizācijas konvencijām Nr.87 un Nr.98, Satversmes 108.pantu un Darba likuma 17.pantu, prasībā Arodbiedrība lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājai pilnā apmērā izpildīt koplīguma 109.punktu, tādējādi nepieļaujot vienpusēju atkāpšanos no koplīguma normām.

Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 28.decembra spriedumu prasība noraidīta.

Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda par to, ka 2012.gada 10.aprīļa Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības valdes sēdē tika nolemts saskaņā ar SIA „Lattelecom" koplīguma 109.panta noteikumiem nominēt AS „Pirmais slēgtais pensiju fonds" valdes sastāvam kā SIA „Lattelecom" grupas uzņēmumu darbinieku pārstāvi Arodbiedrības prezidenti /pers. M/, apstiprinot viņas pilnvaras uz nākamo termiņu.

No AS „Pirmais slēgtais pensiju fonds" 2012.gada 24.maija ārkārtas akcionāru sapulces protokola Nr.24 tiesa konstatēja, ka akcionāru sapulcē uz trīs gadiem ievēlēta sabiedrības valde šādā sastāvā : /pers. N/, /pers. O/, /pers. P/, /pers. R/ un /pers. S/. Minētais lēmums pieņemts vienbalsīgi ar 54 balsīm „par". No minētā protokola tiesa konstatēja, ka ievēlēšanai Pensiju fonda valdē uz pilnvaru termiņu no 2012.gada 25.maija līdz 2015.gada 24.maijam bija nominēti: /pers. N/, /pers. O/, /pers. P/, /pers. R/, /pers. S/ un /pers. M/.

Tiesa atzina par nepamatotu Arodbiedrības viedokli, ka, neievēlot /pers. M/Pensiju fonda valdē, atbildētāja nav ievērojusi Koplīguma 109.punkta prasības, jo nodibināts, ka Koplīguma 109.punkta izrietošās kandidāta nominācijas (izvirzīšanas) tiesības ir ievērotas un izpildītas, savukārt, izvirzītā nominācija automātiski nenozīmē nominētā kandidāta (konkrēti /pers. M/) ievēlēšanu Pensiju fonda izpildinstitūcijā.

Tiesa secināja, ka ar lietas materiāliem apstiprinās, ka atbildētāja 2012.gada 22.maijā iesniedza Pensiju Fondam to kandidātu sarakstu, kuri nominēti (izvirzīti) apstiprināšanai Pensiju Fonda valdē. Tiesa konstatēja, ka cita starpā vēstulē norādīts, ka saskaņā ar Arodbiedrības valdes sēdes protokolu Nr.16 (10.04.2012.) Pensiju fonda valdes amatam nākamajā periodā nominēta LSAB prezidente /pers. M/.

Līdz ar to tiesa atzina par nepamatotu Arodbiedrības norādi, ka arodbiedrības nominācija no darba devēja puses netika ņemta vērā, jo šāds apgalvojums ir pretrunā lietas materiāliem.

Tiesa atzina, ka koplīgums neregulē Pensiju Fonda valdes ievēlēšanu, un atbilstoši Komerclikuma noteikumiem valdes locekļus ievēlē akciju sabiedrības akcionāru sapulce, turklāt Komerclikums neparedz nekādus ierobežojumus akcionāriem pēc saviem ieskatiem atbalstīt vienu vai citu no nominētajiem valdes locekļu kandidātiem. Tiesa atzina, ka attiecībā uz akcionāru balsojumu nevar tikt attiecinātas un piemērotas ,,ieraduma tiesības", tādējādi atņemot akcionāriem tiesības balsot pēc savas pārliecības.

Tiesa norādīja, ka, lai panāktu kandidāta ievēlēšanu valdē, nepieciešams abu akcionāru lēmums, un no 2012.gada 24.maija AS ,,Pirmais slēgtais pensiju fonds" ārkārtas akcionāru sapulces protokola Nr. 24 izriet, ka lēmums par piecu valdes locekļu ievēlēšanu Pensiju fonda valdē pieņemts vienbalsīgi, balsojot ar 54 balsīm ,,par", turklāt minētais akcionāru sapulces lēmums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā, izdarot attiecīgus ierakstus Komercreģistrā.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzina, ka atbildētāja nav pārkāpusi un ir pildījusi koplīguma 109.punktu, informējot Pensiju Fondu par Arodbiedrības nominēto kandidātu darbam valdē nākamajā periodā, taču prasītājas nominētā pārstāvja neievēlēšana valdē notika saskaņā ar Komerclikuma normām, akcionāriem izmantojot savas balsstiesības, ko nevar uzskatīt par koplīguma pārkāpumu, jo koplīgumā nav noteikts, ka par Arodbiedrības izvirzīto valdes pārstāvi akcionāru balsojums nenotiek.

Līdz ar to tiesa atzina, ka Arodbiedrības prasība par pienākuma uzlikšanu atbildētājai izpildīt koplīguma 109.punktu ir noraidāma.

Arodbiedrība iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 28.decembra spriedumu pilnā apjomā. Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti:

Koplīguma 109.punkta norma saturiski ietver to, ka Pensiju Fondā jābūt arodbiedrības pārstāvim, kurš piedalās stratēģisku lēmumu pieņemšanā attiecībā uz darbinieku garantijām saistībā ar 3.pensiju līmeni. SIA ,,Lattelecom" godprātīgi ievēroja koplīguma 109.punktu desmit gadus līdz 2012.gada 24.maija Pensiju Fonda akcionāru sapulcei, kuras laikā Arodbiedrības nominācija netika ņemta vērā.

Nav pieļaujama darba devēja rīcība, kas vērsta uz vienpusēju koplīguma normu satura grozīšanu vai pat atkāpšanos no koplīguma. Koplīguma 109.punktā vārds ,,kandidāts" neeksistē un tā ieviešana groza koplīguma 109.punkta saturu par sliktu darbiniekiem, jo darbinieku pārstāvja klātbūtne Pensiju Fonda valdē no obligātas tiek pārvērsta par darba devēja izvēles tiesību, kas ir pretrunā ar šāda slēgtā tipa pensiju fonda pārvaldības caurspīdību un darbinieku interešu aizsardzību. Šobrīd Pensiju Fonda valdē ir tikai atbildētāja pārstāvji, bet arodbiedrības pārstāvja nav. Tāpēc nepieļaujama ir pirmās instances tiesas neuzmanība attiecībā uz koplīguma 109.punkta saturu, atkārtojot koplīguma tekstā neesošu vārdu ,,kandidāts" sprieduma motīvu daļā.

Koplīguma neievērošana un satura vienpusēja grozīšana ir klaji pretrunā Starptautiskās Darba organizācijas konvencijām Nr.87 un 98, Satversmes 108.pantam, Darba likuma 17. un 20.pantam, Civillikuma 1588.pantam, kā arī noslēgtajam koplīgumam starp SIA Lattelecom group un Arodbiedrību, turklāt 51% kapitāla daļa no SIA Lattelecom uzņēmuma pieder Latvijas valstij. Tāpēc nepieļaujama ir pirmās instances tiesas piezīme, ka nav saprotams, kādā veidā atbildētāja ir pārkāpusi Starptautisko darba organizācijas konvenciju, Satversmes 98.pantu un Darba likuma 17. un 20.pantu. Tādējādi pirmās instances tiesa nepamatoti ignorējusi koplīguma vērtību un nozīmi darbinieku aizsardzībā.

Prasītājas ieskatā pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā jautājuma būtisko nozīmi sociālās apdrošināšanas un darbinieku labklājības aizsardzības jomā ar koplīgumu, koncentrējoties uz šauriem un blakus stāvošiem komerctiesiskiem jautājumiem par Pensiju Fonda akcionāru tiesībām un pilnvarām, nav ņēmusi vērā Pensiju Fonda izveides mērķi, kas ir darbinieku labklājības celšana, un šāda sprieduma iespējamās sekas.

Prasītāja uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir nepareizs un lūdz to atcelt pilnībā, jo nav izskatīta prasība ar lietu sociālu nozīmi darba ņēmējiem pēc būtības, bet tikai analizēti blakus esoši jautājumi par akcionāru tiesībām, pamatojoties uz koplīguma 109.punktā neesoša vārda – kandidāts.

Atbildētāja iesniegusi paskaidrojumus par prasību. Norāda, ka apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, jo SIA ,,Lattelecom" atbilstoši koplīguma 109.punktam ir ievērojusi nominācijas tiesības, iesniedzot Arodbiedrības izvirzītā valdes locekļa nomināciju Pensiju Fonda akcionāriem. Starp pusēm pastāvošo strīdu ir izvērtējusi Valsts darba inspekcija, un pārkāpumi atbildētājas rīcībā nav konstatēti.

Atbildētāja paskaidrojumos sniedz informāciju par Pensiju Fonda darbību un norāda, ka, ievērojot Pensiju fonda kā slēgta pensiju fonda darbības specifiku, konkrētā strīda ietvaros netiek aizskartas prasītājas kā Lattelecom grupas darbinieku pārstāvja tiesības un intereses.

Atbildētāja norāda, ka, sākot ar 2012.gada 1.janvāri, pamatojoties uz 2011.gada 21.septembra koplīguma grozījumiem Nr.5, iemaksas Pensiju Fondā ir viens no koplīguma labumiem, ko darbinieki var izvēlēties. Tādējādi Pensiju Fonda valde neietekmē darba devēja veikto iemaksu apmēru par labu darbiniekiem – pensiju plāna dalībniekiem. Iemaksu veikšanas nosacījumi un apmērs ir koplīguma sarunās un par to vienojas Lattelecom grupas koplīgumā. Šādi Arodbiedrība kā darbinieku pārstāvis var realizēt un praksē realizē Starptautiskās Darba organizācijas konvencijās Nr.87 un 98, Satversmes 108.pantā, Darba likuma 17.pantā noteiktās darbinieku pārstāvju tiesības, risinot jautājumus par iemaksām sarunu ietvaros. 2013.gadā iemaksas Pensiju Fondā kā darba devēja piedāvātu sociālo labumu izvēlējusies tikai piektā daļa no darbiniekiem, tādēļ darbs Pensiju Fonda valdē nav uzskatāms par arodbiedrības funkciju izpildi.

Atbildētāja atkārtoti norāda, ka ir izpildījusi koplīguma 109.punkta prasības un arodbiedrības pārstāvja nominācijas tiesības ir ievērotas, atbildētājai iesniedzot Arodbiedrības izvirzītā valdes locekļa amata kandidāta nomināciju. Tiesības nominēt personu noteiktā amatā atbilstoši jēdziena ,,nominēt" skaidrojumam ietver kandidāta nominēšanu, nevis – nominētās personas automātisku iecelšanu konkrētajā amatā. Atbildētāja norāda, ka akcionāru kopsapulces norisi un lēmumus iespējams apstrīdēt Komerclikumā noteiktajā kārtībā. Tādējādi grozīt akcionāru lēmumu par valdes ievēlēšanu var tikai un vienīgi akcionāru sapulcē.

Atbildētāja norāda, ka Arodbiedrība prasību ir cēlusi tikai pret vienu no koplīguma pusēm – SIA ,,Lattelecom", bet nav cēlusi pret citiem Lattelecom grupas uzņēmumiem, un pret SIA ,,BPO Baltic", kurai arī koplīgums ir saistošs. Atbildētāja uzskata, ka Arodbiedrības prasījums ir neprecīzs un prasības apmierināšanas gadījumā spriedums nebūtu izpildāms.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, atbildētāja lūdz noraidīt apelācijas sūdzību.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 19.jūnija spriedumu prasība noraidīta.

Minētais spriedums pārsūdzēts kasācijas kārtībā un ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 28.aprīļa spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 19.jūnija spriedumu atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 12.oktobra spriedumu prasība apmierināta.

Spriedums pārsūdzēts kasācijas kārtībā un ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 7.decembra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 12.oktobra spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Tiesas sēdē Arodbiedrības pārstāve /pers. AB/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem pamatiem. Papildus paskaidroja, ka Koplīguma 109.punkts ir tulkojams par labu darbiniekiem un noraidāms ir atbildētājas arguments par ekskluzīvu akcionāru sapulces kompetenci, jo konkrētajā gadījumā pastāv kolektīvs darba strīds, ko regulē Darba likums un Darba strīdu likums, nevis Komerclikums. Koplīguma dalībnieki sākotnēji bija Arodbiedrība un atbildētāja, tā kā notikusi korporatīvā transformācija - Lattelecom grupas uzņēmumi. Tādēļ uzskatāms, ka prasība celta pret Lattelecom grupas uzņēmumiem. Koplīgums sākotnēji slēgts, lai uzlabotu darbinieku tiesisko stāvokli, palielinātu garantijas, piemēram, izveidojot Pensiju Fondu. Pensiju Fonds ir ne tikai Lattelecom grupai, bet vēl 8 citiem akcionāriem. Atbildētāja ar Koplīguma 109.punktu bija uzņēmusies ņemt vērā Arodbiedrības nominējumu un iecelt šo pārstāvi darbam Pensiju Fonda valdē. Atbildētāja ir mainījusi šo 10 gadus pastāvējušo Koplīguma 109.punkta interpretāciju un atbilstošo praksi, kas nozīmēja Arodbiedrības pārstāvja izvirzīšanu un ievēlēšanu Pensiju Fonda valdē. Atbildētājai ir nozīmīga loma Pensiju Fonda valdē, jo atbildētājai ir iespēja nominēt divu locekļu kandidatūras un vienoties ar AS „Latvenergo" par vēl vienu kandidātu. Sākotnēji Pensiju Fonda valdē bija 7 locekļi un 2 no tiem darbinieku pārstāvji, vēlāk pieņemts lēmums par valdes samazināšanu, bet no 5 locekļiem viens bija darbinieku pārstāvis, taču šobrīd Arodbiedrības pārstāvis Pensiju Fonda valdē nav. Arodbiedrība darbojas Pensiju plāna komitejā, bet ne pārvaldē. Atbildētājai bija jānodrošina kandidāts no Arodbiedrības valdē, to ievēlot. Atbildētājai kā pirmajam šī fonda akcionāram bija jāpilda saistības attiecībā uz darbinieku pārstāvja nominēšanu un iecelšanu fonda valdē.

Atbildētājas pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Māris Logins prasību un apelācijas sūdzību neatzina. Lūdza ņemt vērā 2015.gada 19.novembrī lietā iesniegtajā kasācijas sūdzībā norādītos argumentus. Papildus paskaidroja, ka no Koplīguma 109.panta neizriet atbildētājas pienākums nodrošināt, ka Arodbiedrības pārstāvis tiek ievēlēts citas akciju sabiedrības valdē. Šāda saistība nevar būt spēkā, jo nav izpildāma. Tiesība lemt par privātas akciju sabiedrības valdes sastāvu ir šīs akciju sabiedrības akcionāriem. Valdes loceklis ir uzticības amats, to ievēlē. Līdz ar to nav iespējams piespiedu kārtā nodrošināt personas dalību valdē. Darbinieku pārstāvja dalība Pensiju Fonda valdē nav noteikta ar normatīvo aktu, turklāt saskaņā ar likumu tieši Pensiju plāna komiteja ir pensiju plāna kontroles institūcija. Pensiju Fonda akcionāri ir 11 patstāvīgas juridiskas personas, un atbildētājai tajā ir 42%. Līdz ar to atbildētāja nevar nodrošināt pārstāvja ievēlēšanu valdē, jo valdes loceklim ir jāsaņem vairākuma akcionāru atbalsts. Pensiju Fonds nav pievienojies Koplīgumam. No Koplīguma 109.punkta izrietošā kārtība nav mainīta. Arodbiedrības pārstāvis ir nominēts, ir virzīts ievēlēšanai Pensiju Fonda valdē, bet nav saņēmis akciju sabiedrības akcionāru atbalstu.

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, apsvērusi apelācijas sūdzības motīvus, novērtējusi to kopumā, atzīst, ka prasība ir noraidāma kā nepamatota, līdz ar to arī apelācijas sūdzība par Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 28.decembra spriedumu ir nepamatota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Prasītāja ir pārsūdzējusi pirmās instances spriedumu pilnībā, līdz ar to apelācijas instances tiesa skata prasību pēc būtības.

Lietā nepastāv strīds par faktiem, ka :

1 . Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrība un darba devēji – SIA „Lattelecom", SIA „Citrus Solutions", SIA „Lattelecom BPO", SIA „Lattelecom BPO Baltic", SIA „Lattelecom Technology" un SIA „Baltijas Datoru Akadēmija" (Lattelecom grupas uzņēmumi) ir noslēguši koplīgumu, kura 109.punktā (atbilstoši 2011.gada 21.septembra grozījumiem Nr.5) noteikts, ka darbinieku pārstāvjus darbam pensiju fonda pārvaldes institūcijās (Valdē un pensiju plāna/u komitejā) nominē Arodbiedrība.

2. Starp SIA „Lattelekom", SIA „Lattelekom Sakaru Sistēmas" un VAS „Latvenergo" 2001.gada 18.decembrī noslēgts Pensiju fonda akcionāru līgums, kura 3.4.1.punkts noteica, ka Pensiju fonda izpildinstitūcija – valde Pensiju fonda akcionāru pilnsapulcē tiks apstiprināta balstoties uz šādiem principiem: 1) trīs valdes locekļu (t.sk. valdes priekšsēdētāja) kandidatūras apstiprināšanai nominē Lattelekom (Pensiju fonda dibinātājs); 2) divu valdes locekļu kandidatūras apstiprināšanai nominē Lattelekom darbinieki – Pensiju fonda pensiju plāna dalībnieki, saskaņā ar kārtību, kādu noteicis Lattelekom; 3) viena valdes locekļa kandidatūru apstiprināšanai nominē Latvenergo; 4) viena valdes locekļa kandidatūru apstiprināšanai iesaka Latvenergo darbinieki – Pensiju fonda pensiju plāna dalībnieki, saskaņā ar kārtību, kādu noteicis Latvenergo, tādējādi pielīgstot, ka Pensiju fonda valdes locekļu kopējais skaits ir septiņi.

3 . Ar AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionāru līguma 2012.gada 16.maija grozījumiem Nr.1 iepriekš līguma 3.4.1.punktā noteiktais 7 valdes locekļu skaits grozīts, nosakot, ka valdi veido 5 locekļi: divus valdes locekļus apstiprināšanai Pensiju fonda akcionāru sapulcei nominē Lattelecom, bet divus - Latvenergo; vienu valdes locekli, kas vienlaikus pilda Pensiju fonda izpilddirektora pienākumus, apstiprināšanai Pensiju fonda akcionāru sapulcei puses nominē kopīgi Lattelecom un Latvenergo; valdes priekšsēdētāju Pensiju fonda akcionāru sapulce ievēl no Lattelecom nominēto valdes locekļu vidus. Minētos līguma grozījumus parakstījuši 10 akcionāri: SIA „Lattelecom", SIA „Lattelecom BPO", SIA „Lattelecom Technology", SIA „Citrus Solutions", SIA „Baltijas Datoru akadēmija", SIA „BPO Baltic", VAS „Latvenergo" AS „Sadales tīkls", AS „ Latvijas elektriskie tīkli", AS „Augstsprieguma tīkls".

Arodbiedrība tiesā celtajā prasībā lūgusi "Uzlikt par pienākumu SIA "Lattelecom" pilnā apmērā izpildīt koplīguma 109.punktu, tādējādi nepieļaujot vienpusēju atkāpšanos no koplīguma normām".

Kaut arī tiesvedības laikā grozījumi prasības pieteikumā nav izdarīti un tiesai pieteiktais lūgums nav precizēts, Arodbiedrības pārstāvja paskaidrojumi un celtās prasības argumentācija, kā arī Arodbiedrības pārstāves paskaidrojumos tiesai pieteiktie lūgumi „Uzlikt par pienākumu SIA „Lattelecom" izpildīt koplīguma 109.punkta prasības, atjaunojot Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības virzīto pārstāvja darbu AS „Pirmais slēgtais Pensiju Fonds" valdē" (1.sējums lietas 171., 216.lpp.), konkretizē tiesā pieteikto prasījumu – atjaunot Arodbiedrības pārstāvja darbu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē.

Prasība ir celta par koplīguma 109.punkta izpildi, kas paredz arī darbinieku pārstāvja nominēšanu darbam Pensiju plāna komitejā. Tiesas sēdē Arodbiedrības pārstāve tiesas kolēģijai paskaidroja, ka Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības pārstāvis darbojas Pensiju plāna komitejā, tādēļ pušu starpā nav strīda par Arodbiedrības pārstāvja darbības nodrošināšanu Pensiju plāna komitejā. Līdz ar to prasība par koplīguma 109.punkta izpildi celta, lai prasītāja atjaunotu Arodbiedrības pārstāvja darbu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē.

Saskaņā ar likuma "Par privātajiem pensiju fondiem" 14.panta pirmo daļu pensiju fonda pārvaldes institūciju izveidošanu un darbību regulē Komerclikums, ciktāl šis likums nenosaka citādi. Slēgtajam pensiju fondam padomes izveidošana nav obligāta.

Tā kā pensiju fonda pārvaldes institūciju izveidošanu un darbību regulē Komerclikums, tad šā fonda valdes locekļu ievēlēšanai ir piemērojams Komerclikuma regulējums nevis koplīgums, kas noslēgts ar atsevišķiem akcionāriem. Tādēļ nepamatots ir Arodbiedrības apelācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka koplīguma izpildes jautājums būtu nošķirams no AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionāru tiesībām un strīda izspriešanā piemērojamas tiesību normas, kas regulē darba koplīgumu, jo Arodbiedrības prasījums ir tieši vērsts uz Arodbiedrības pārstāvja apstiprināšanu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē.

No AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" 2012.gada 16.maija Akcionāru līguma grozījumiem Nr.1 tiesas kolēģija secina, ka SIA "Lattelecom" pārstāv kopumā 27 Pensiju Fonda akciju (SIA "Lattelecom" ir 23 Pensiju Fonda akciju īpašnieks; SIA "Lattelecom Technology" ir 1 Pensiju Fonda

akcijas īpašnieks, SIA "Citrus Solutions" ir 1 Pensiju Fonda akcijas īpašnieks, SIA "BPO Baltic" un SIA "Lattelecom BPO" kopā ir 1 Pensiju Fonda akcijas īpašnieks un SIA "Baltijas Datoru Akadēmija" ir 1 Pensiju Fonda akcijas īpašnieks); AS "Latvenergo" pārstāv kopumā 26 Pensiju Fonda akciju (AS "Latvenergo" ir 25 Pensiju Fonda akciju īpašnieks, AS "Sadales tīkls" ir 0,5 Pensiju Fonda akcijas īpašnieks, AS "Latvijas elektriskie tīkli" ir 0,5 Pensiju Fonda akcijas īpašnieks); AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāv kopumā 1 Pensiju Fonda akciju.

Atbilstoši AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" statūtu 6.pantam AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" pārvaldes institūcijas ir akcionāru sapulce un valde. Savukārt AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" statūtu 8.panta otrā daļa nosaka, ka valdes locekļus uz trīs gadu termiņu apstiprina akcionāru sapulce. Saskaņā ar statūtu 8.panta trešo daļu valdes priekšsēdētāju no valdes locekļu vidus ieceļ akcionāru sapulce. Tādējādi secināms, ka vienīgi AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionāru sapulces kompetencē ir tās valdes locekļu apstiprināšana.

Komerclikuma 284.panta pirmā daļa, garantējot akcionāra dalību pārvaldē, noteic, ka akcionāru sapulce pieņem lēmumus ar klātesošo balsstiesīgo akcionāru balsu vairākumu, ja likumā vai statūtos nav noteikts lielāks balsu skaits. Tādējādi saskaņā ar minēto tiesību normu un komerctiesību vispārējo principu akcionāru sapulces lēmumus pieņem vairākums.

AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionāri ir ne tikai SIA "Lattelecom" un tā grupas uzņēmumi, kuri noslēguši koplīgumu ar prasītāju, bet arī AS "Latvenergo" un tā grupas uzņēmumi. Prasītājas pārstāve tiesas sēdē paskaidroja, ka bez SIA "Lattelecom" un tā grupas uzņēmumiem Pensiju Fondam ir vēl 8 citi akcionāri.

Kā redzams no AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionāru līguma grozījumiem, tad SIA "Lattelecom" un tā grupas uzņēmumiem piederošo akciju kopskaits ir līdzvērtīgs ar AS "Latvenergo" un tā grupas uzņēmumu akciju kopskaitu. Ne AS "Latvenergo" un tā grupas uzņēmumi, ne AS "Augstsprieguma tīkls" nav ar prasītāju noslēgtā koplīguma dalībnieki un nav arī tam pievienojušies. Līdz ar to ar prasītāju noslēgtais koplīgums tos kā AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" akcionārus nekādi nesaista, tai skaitā uz prasītājas nominētā pārstāvja apstiprināšanu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē.

Pieprasot no SIA "Lattelecom" izpildīt koplīguma 109.punktu ar Arodbiedrības pārstāvja darba atjaunošanu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē, Arodbiedrības prasījums ir tieši vērsts pret AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds", kas nav lietas dalībnieks, jo prasība pret AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" nav celta.

Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības un darba devēju - SIA „Lattelecom", SIA „Citrus Solutions", SIA „Lattelecom BPO", SIA „Lattelecom BPO Baltic", SIA „Lattelecom Technology" un SIA „Baltijas Datoru Akadēmija" (Lattelecom grupas uzņēmumi) noslēgtais koplīgums ir saistošs tikai tā slēdzējiem, bet ne AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" un tās akcionāriem, kuri šo līgumu nav slēguši. Tādēļ Arodbiedrība nevar prasīt ar SIA "Lattelecom" un tā grupas uzņēmumiem noslēgtā koplīguma 109.punkta piespiedu izpildi par pienākuma uzlikšanu atjaunot Arodbiedrības pārstāvja darbu AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds" valdē, jo prasījums ir vērsts pret subjektu, kuram šis līgums nav saistošs (konkrētajā gadījumā AS „Pirmais Slēgtais Pensiju Fonds").

Pirmās instances tiesa izvērtējusi lietas apstākļus atbilstoši pierādījumiem lietā un pušu strīda izspriešanā pamatoti piemērojusi Komerclikuma tiesisko regulējumu, prasību noraidot.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 1.punktu prasītāja ir atbrīvota lietā no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, tādēļ, noraidot prasību, Civillietu tiesas kolēģija nelemj jautājumu par tiesas izdevumu piedziņu valsts labā.

Tomēr puses pēc vispārējiem noteikumiem nevar tikt atbrīvotas no šo (ar lietas vešanu saistīto) izdevumu atlīdzināšanas, ja tiesas spriedums lietā nav viņām labvēlīgs. Vienīgais izņēmums ir puse, kas lietā saņem valsts nodrošināto juridisko palīdzību (Civilprocesa likuma komentāri. I daļa. Otrais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof.K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 166 lpp.). Tādējādi prasītāja nav atbrīvota no tiesāšanās izdevumu piedziņas pretējās puses labā.

Atbildētāja iesniegusi pieteikumu, lūdzot atlīdzināt izdevumus advokāta palīdzības samaksai 2850 *euro*.

No lietas materiāliem redzams, ka 2013.gada 21.jūnijā Zvērinātu advokātu birojs „Eversheds Bitāns" izrakstījis atbildētājai rēķinu /numurs/par summu 3234,73 Ls jeb 4602,61 *euro* (lietas 1.sējuma 205 lapa). Minētā rēķina apmaksu apliecina AS SEB banka 2014.gada 29.janvāra maksājuma uzdevums (lietas 1.sējuma 206 lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam. Savukārt, saskaņā ar šī panta pirmās daļas 1.punkta „d" apakšpunktu izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura, ir atlīdzināmi - to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu tiesa var noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai, ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, it īpaši – lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, tiesas sēžu skaitu lietas izskatīšanas laikā un tiesu instanci, kurā prasība tiek izskatīta.

No iepriekš minētā izriet, ka atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai apmērs ir saistīts gan ar konkrētās prasības summu, gan ar advokāta ieguldīto darba apjomu. Tādējādi tiesai, izlemjot puses lūgumu par izdevumu advokāta palīdzībai atlīdzināšanu, ir izvērtējams gan konkrētās prasības raksturs un summa, gan advokāta ieguldītais darba apjoms, jo no tā atkarīga pusei atlīdzināmā advokāta atlīdzība.

Konkrētajā gadījumā prasība celta sakarā ar kolektīvu darba tiesisko strīdu, kura pamatā ir darbinieku pārstāvja un darba devēja atšķirīgā izpratne par Koplīguma 109.punkta interpretāciju un izpildi. Prasība celta Darba strīdu likuma 12.panta kārtībā pēc tam, kad strīdu nav izdevies atrisināt izlīgšanas komisijā. Nav šaubu, ka Arodbiedrības prasība celta prasītājas biedru un atbildētājas darbinieku tiesību un interešu aizsardzībai un šai prasībai nav mantiska rakstura. Minētais atbilst Arodbiedrību likuma 3.pantam, saskaņā ar kuru arodbiedrība ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai pārstāvētu un aizstāvētu strādājošo darba, ekonomiskās, sociālās un profesionālās tiesības un intereses.

Pie šādiem apstākļiem, ņemot vērā īpašo prasītājas tiesisko statusu, kas saistīts ar darbinieku tiesību un interešu aizsardzību, kā arī celtās prasības raksturu un mērķi, kas nav saistīts ar Arodbiedrības mantiskā stāvokļa uzlabošanu, bet gan atbildētājas darbinieku interešu aizsardzību ilgtermiņā, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka neatkarīgi no atbildētājas samaksāto izdevumu par advokāta palīdzību apmēra nav uzskatāma par samērīgu izdevumu par advokāta palīdzību atlīdzināšana likumā noteiktajā maksimālajā apmērā.

Vienlaikus Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā, ka zvērināts advokāts Māris Logins atbildētāju ir pārstāvējis no 2013.gada 30.maija, piedaloties apelācijas instances tiesas sēdēs, sniedzis paskaidrojumus un piezīmes pie protokola, pārsūdzējis nolēmumu kasācijas kārtībā. Vērā ņemams, ka lieta ir uzskatāma par sarežģītu, par ko liecina tas, ka Latvijas Republikas Augstākā tiesa divas reizes ir atcēlusi apelācijas instances tiesas spriedumu, un nodevusi lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ievērojot to, ka prasību lietā cēlusi arodbiedrība, pārstāvot darbinieku intereses, un prasība celta pret darba devēju par Koplīguma 109.punkta izpildi ar mērķi aizsargāt darbinieku tiesības un intereses, kā arī to, ka darbinieks prasībā pret darba devēju ir uzskatāms par vājāko pusi, Civillietu tiesas kolēģija uzskata par iespējamu samazināt no Arodbiedrības piedzenamo izdevumu apmēru advokāta palīdzības samaksai, un nosaka Arodbiedrībai pienākumu atlīdzināt prasītājai advokāta palīdzības samaksai 1500 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu prasītājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 44.panta pirmo un piekto daļu, 97.pantu, 187.panta otro daļu, 189.-193.pantu, 199.panta pirmo daļu, 204.[1] pantu, 426., 430., 432., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

Noraidīt Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības, reģistrācijas numurs 40008043845, prasību pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Lattelecom", reģistrācijas numurs 40003052786, par koplīguma, kas noslēgts starp Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrību un darba devējiem SIA „Lattelecom", SIA „Citrus Solutions", SIA „Lattelecom BPO", SIA „Lattelecom BPO Baltic", SIA „Lattelecom Technology" un SIA „Baltijas Datoru Akadēmija" 109.punkta izpildi.

Piedzīt no Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrības, reģistrācijas numurs 40008043845, par labu Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Lattelecom", reģistrācijas numurs 40003052786, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 1500 *euro*.

Noteikt Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrībai termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par piedziņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Latvijas Republikas Senātam, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesnese referente	(paraksts)	L.Pliča
Tiesnese	(paraksts)	D.Jansone
Tiesnese	(paraksts)	A.Veita